

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B10.0.TSH.0.24.00.01.153-010.06

Konu: Zehirlenme Bildirimleri

DAİMİ GENELGE

GENELGE
2009/29 24.04.2009

Halen Bakanlığımıza bağlı birimlerde, zehirlenmelerle ilgili istatistikî bilgiler Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Zehir Araştırmaları Müdürlüğü'nün dağıttığı antidozlara istinaden tutulan kayıtlar ile elde edilmektedir. Form 18/C Gıda Zehirlenmeleri Formu 2007 yılında uygulamadan kaldırılmıştı. Zehirlenmelerle ilgili istatistiklerin toplanmasında zehirlenme vaka bildirim formu düzenlenmesi ihtiyacı doğmuştur.

Zehirlenme Vaka Bildirim Formu: Her zehirlenme vakası için düzenlenir. Formun doldurulması ve bildirimini tüm sağlık kurum ve kuruluşları (sağlık ocakları, aile hekimleri, sağlık grup başkanlıkları, toplum sağlığı merkezleri, ilçe hastaneleri, devlet hastaneleri, eğitim araştırma hastaneleri, özel dal hastaneleri, üniversite hastaneleri ile her türlü özel sağlık kuruluşları) tarafından, İl Sağlık Müdürlüğüne 24 saat içinde (faks, kurye, elektronik ortam, vb. ile) telefon teyidi alınarak yapılır. İl Sağlık Müdürlüğü tarafından olabilirliği göz önünde bulundurularak bildirim yapılan vakanın haricinde vaka olup olmadığı araştırılır. Gerekli durumlarda bir sağlık müdür yardımcısının başkanlığında ilgili şube müdürlükleri ile koordineli olarak epidemiyolojik araştırma yapılır. Sonrasında oluşturulan rapor Genel Müdürlüğümüze gönderilir.

Zehirlenme Vaka Bildirim Formu İl Sağlık Müdürlüğünde toplanır. Sağlık Müdürlüğü bildirim yapılan zehirlenme vakasının son durumunu izler. Bilgi İşlem ve İstatistik Şube Müdürlüğü tarafından vaka bildirim formunun TSİM (Temel Sağlık İstatistikleri Modülü)'e girişi aynı gün yapılır. Zehirlenme vakaları ile ilgili iş ve işlemlerin genel olarak bir hafta sürebileceği öngörüldüğünden vaka kayıtları üzerinde bu süre sonrasında değişiklik yapılamayacaktır. Vaka bildiriminin TSİM'e kaydından sonra, vakanın takibi sırasında, ölüm olayı olduğunun belirlenmesi durumunda, vakanın kaydı bulunarak ilgili bölüme ölüm, tarih ve saati kaydedilir. Bu durumda ölüm kaydının düzeltilmesi ise yapılan değişikliğe dair bir istisnadır.

Uygulama 01.01.2009 tarihinden itibaren geçerli olup, geriye dönük zehirlenme vakalarının tespiti için "Zehirlenme Vaka Bildirim Formu" sağlık kuruluşlarından istenilerek 31 Mayıs 2009 tarihine kadar veri giriş işlemi tamamlanmış olacaktır.

Prof. Dr. Nihat TOSUN
Bakan a.
Müsteşar V.

Ek-5:7 sayfa

DAĞITIM _____ :
A PLANI

Ek:1

FORM 018/C ZEHİRLENME VAKA BİLDİRİM FORMU

.....İl Sağlık Müdürlüğüne

BİLDİRENİN

Adı Soyadı :
Mesleği :
Kurum Adı Adresi :
Tarih :/...../.....

HASTANIN KİMLİK BİLGİLERİ

T.C.Kimlik Numarası				
Soyadı				
Adı				
Baba Adı				
Yaşı				
Cinsiyeti	E	☐	K	☐
Mesleği				

HASTANIN ADRES BİLGİLERİ

İli	
İlçesi	
Mahallesi	
Sokağı	
Apartman Numarası	
Daire Numarası	
Ev / Cep Telefonu	

ZEHİRLENME BİLGİLERİ

Başvuru Zamanı	Tarih:...../...../..... Saat::.....
Zehirlenmeye Neden Olan Etken	
Zehirlenmenin Olduğu Yer	
Olay Zamanı (İlk Maruziyet)	Tarih:...../...../..... Saat::.....
Maruz Kalma SüresiGün SaatDakika
Şikâyetler	
Şikâyetlerin Başladığı Zaman	Tarih:...../...../..... Saat::.....
Antidot Adı	
Ölüm Zamanı	Tarih:...../...../..... Saat::.....
Düşünceler	

Ek 2: Form 018C Zehirlenme Vaka Bildirim Formunun Doldurulmasına Ait Açıklama

Zehirlenme Vaka Bildirim Formunun Doldurulması: Dört bölümden oluşmaktadır.

1. Birinci Bölümde bildirim yapan personele ve müdahalenin yapıldığı kuruma ait bilgiler ve formun düzenlenme tarihi doldurulur.
2. İkinci Bölümde hastanın kimlik bilgileri yer alır, tam ve eksiksiz doldurulması gerekir.
3. Üçüncü bölümde hastanın adres bilgileri yer alır, fiyasyon çalışması yapılırken sorun yaşanmaması için tam ve eksiksiz doldurulması gerekir.
4. Dördüncü bölümde zehirlenmeye ait bilgiler yer alır, tam ve eksiksiz doldurulması gerekir.
 - i. Başvuru Zamanı: Vakanın sağlık kurumuna başvurduğu zaman tarih, saat, dakika olarak belirtilmelidir.
 - ii. Zehirlenmeye Neden Olan Etken: Bu bölümde zehirlenmeye sebep olan kimyasal, bitki, gıda, hayvan, gaz vb. açık olarak yazılmalıdır. Örn. Terapötik ilaçların hangi grubundan olduğu belirtilmelidir. Fare zehiri ile, tarım ilacı ile, tuz ruhu ile, çamaşır suyu ile, cıva ile, kurşun ile, arsenik ile, benzin ile, mazot ile, soba ile, tüp gazı ile zehirlendi. Arı, akrep, böcek soktu, örümcek ısırıldı, yılan ısırıldı, konserve yedi, mantar yedi, ...bitki yedi vs. şeklinde açık ve net ifadeler kullanılacaktır. Zehirlenmeye neden olan etkenin sınıflandırılmasında ayrıca vakanın bulgularına, hangi tür antidot kullanılacağına ilişkin konularda “Birinci Basamağa Yönelik Zehirlenmeler Tanı ve Tedavi Rehberleri” adlı yayından yararlanılabilir. Bu yayına <http://www.tusak.saglik.gov.tr/e-kütüphane> bölümünden ulaşılabilir.
 - iii. Zehirlenmenin Olduğu Yer: Mekân olarak belirtilecektir. Örn. ...pastanesinde, ...banyosunda, ...atölyesinde vb.
 - iv. Olay Zamanı (İlk Maruziyet): Zehirlenmeye neden olan etkenle ilk temas saatini ifade eder. Tarih, saat, dakika olarak belirtilmelidir.
 - v. Maruz Kalma Süresi: Zehirlenmeye neden olan etkenle etkileşim süresini ifade eder. Tarih, saat, dakika olarak belirtilmelidir.
 - vi. Şikayetler: Şikayetlerin ne olduğu açıkça belirtilecektir.
 - vii. Şikâyetlerin Başladığı Zaman: Hastanın ilk şikâyetlerinin başladığı zamanı ifade eder, tarih, saat, dakika olarak belirtilmelidir.
 - viii. Antidot: Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Zehir Araştırma Müdürlüğüne **114** numaralı telefon aranılarak ulaşıp antidotlar ile ilgili bilgi alınabilir. Antidot verildi ise hangi antidot olduğunun adı açık ve net olarak yazılacaktır.
 - ix. Ölüm Zamanı: Eğer hasta öldü ise ölüm tarihi ve saati belirtilecektir. Ölümün bildirimden sonra olması durumunda ise bildirim yapan bu bilgiyi de sağlık müdürlüğüne ileterek bildirimini tamamlayacak. Sağlık Müdürlüğü de ölüm bildirilmeyen vakaların akıbetini takip edecek.
 - x. Düşünceler: Bu bölüm, formu dolduran kişi tarafından yukarıda belirtilenlerin dışında ifade edilmek istenen başka bir şey varsa doldurulacaktır.

Ek 3: Form 018C Zehirlenme Vaka Bildirim Formunun TSİM (Temel Sağlık İstatistikleri Modülü)'e Kaydedilmesine Ait Açıklama:

Veri giriş ekranı; kurum bilgileri, hasta kimlik bilgileri, vaka bilgileri olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

1. Kurum Bilgileri:
 - i. Bildiren Kurum; seçmeli alan olup, hangi kurumlardan zehirlenme vakası bildirilmişse, tanımı yapılmış kurumlar arasından seçilip işaretlenecektir.
 - ii. Kuruma Başvuru Tarihi: Sağlık kurumuna müracaat tarihi GG/AA/YYYY SS:DD (tarih, saat, dakika) olarak girilecektir.
2. Hasta Kimlik Bilgileri:
 - i. TC Kimlik No, Ad, Soyad, Yaş manüel olarak girilecektir.
 - ii. Cinsiyet: seçilip işaretlenecektir.
 - iii. Meslek Grubu seçmeli alandan seçilerek işaretlenecektir.
 - iv. Bağlı Bölge: Hastanın adresinden hangi sağlık ocağı/aile hekimi bölgesinde olduğu bulunarak seçmeli alandan işaretlenecektir.
3. Vaka Bilgileri:
 - i. Zehirlenme nedeni programda belirtilmiş olan seçmeli listeden işaretlenecektir.
 - ii. Olay Zamanı: zehirlenmenin ilk başladığı/maruz kalmanın ilk başladığı zaman; GG/AA/YYYY SS:DD olarak girilecektir.
 - iii. Maruz Kalma Süresi: Zehirlenmeye neden olan etkenle etkileşim süresini ifade eder. GG/AA/YYYY SS:DD olarak girilecektir.
 - iv. Şikâyet: Hastaya rahatsızlık veren tüm yakınmaları açık olarak yazılacaktır.
 - v. Şikâyet Başlangıcı: GG/AA/YYYY SS:DD olarak girilecektir.
 - vi. Antidot: Eğer hastaya antitot verildi ise seçmeli alandan işaretlenecektir.
 - vii. Ölüm Tarihi: Formda daha sonra düzeltme yapılabilecek tek alandır. Hastanın son durumu İl Sağlık Müdürlüğü tarafından takip edilerek ölüm olayının gerçekleştiği durumlarda GG/AA/YYYY SS:DD olarak bu alan doldurulacaktır.

Ek:4 Zehirlenme Nedenleri

- 1 Botulizm
- 2 Besin kaynaklı botulizm
- 3 Opid Analjezikler
- 4 Kannabinoidler
- 5 Belirtilmemiş Uçucu Maddelerle
- 6 Salisilat
- 7 Terapötik İlaçlarla
- 8 Sedatif Hipnotik ve Anksiyolitik İlaçlar
- 9 Antiepileptik
- 10 Sedatif Hipnotik
- 11 Amfetaminler
- 12 Antidepresan
- 13 Antipsikotik
- 14 Antikolinergik
- 15 Beta Reseptör Blokörü
- 16 Demir İçeren İlaçlar
- 17 Kardiyak Glikozidlerle
- 18 Kalsiyum Kanal Blokörü
- 19 Klasik Antihistaminik
- 20 Bağımlılık Yapan Maddelerle Zehirlenmeler
- 21 Etil alkol
- 22 Metil alkol
- 23 Naftalin
- 24 Alifatik hidrokarbonlar (Petrol Ürünleri) Zehirlenmeler
- 25 Benzen
- 26 Toluen
- 27 Ksilen
- 28 Organoklorlar
- 29 Kloroform
- 30 Trikloretilen
- 31 Trikloretan
- 32 Perkloroetilen
- 33 Metilen Klorür
- 34 Benzin
- 35 Gaz Yağı
- 36 Tiner
- 37 Vernik
- 38 Aromatik hidrokarbonlar
- 39 Halojenli (klorlu) hidrokarbonlar
- 40 Belirtilmeyen Tüp Gaz Zehirlenmeleri
- 41 Bütan (evlerde kullanılan tüp gaz)
- 42 Propan (sanayi tipi LPG) ile zehirlenmeler
- 43 Tuvalet temizleyicileri (kezzap, nitrik asit, sülfirik asit, tuz ruhu-hidroklorik asit)

44	Kireç ve yağ çözücüler (sodyum hidroksit)
45	Lavabo açıcılar (sodyum hidroksit, potasyum hidroksit)
46	Fırın temizleyicileri (sodyum hidroksit)
47	Ağır Metallerle Zehirlenmeler
48	Kurşun
49	Civa
50	Arsenik
51	Karbonmonoksit Zehirlenmesi
52	Organofosfatla
53	Karbamatla
54	Yabani Ot Öldürücülerle Zehirlenme
55	Mantar öldürücülerle Zehirlenme
56	Kemirgen öldürücülerle Zehirlenme
57	Böcek Öldürücülerle Zehirlenmeler
58	Deniz ürünleri ile zehirlenmeler
59	Balık
60	Kabuklu deniz hayvanları
61	Mantar Zehirlenmesi; Doğada yetişen toksik madde içeren mantarların yenmesi ile zehirlenme
62	Diğer Zehirli Hayvan ısırma ve Sokmaları
63	Yılan ısırması
64	Akrep Sokması
65	Örümcek ısırığı
66	Arı sokması
67	Doğada bulunan her türlü zehirli böcek ve hayvan ısırık (köpek hariç) ve sokmaları
68	Parasetamol
69	Freon (Buzdolabı Gazı)
70	Doğalgaz
71	Egzoz gazları ile kapalı garajlarda
72	Lityum
73	Kokain
74	Sempatomimetikler
75	Alkollerle Zehirlenmeler
76	Hidrokarbonlu Bileşiklerle Zehirlenmeler
77	Karbontetraklorür
78	Belirtilmeyen Tarım ve Böcek İlacı İle (İnsektisitlerle) Zehirlenmeler
79	Piretrin ve Piretroidle
80	Amitraz (Kenaz)'la
81	Fösfın ve Fosfırlarla Zehirlenme
82	Fumigantlarla Zehirlenme
83	Her türlü deterjan
84	Belirtilmeyen Ev Kimyasalları ile Zehirlenmeler
85	Ağartıcılar (çamaşır suyu-sodyum hipoklorid)
86	Parlatıcılar (sitrik asit)
87	Metal Parlatıcılar ve pas gidericiler (okzalik, fosforik ve kromik asitler)
88	N-Hekzan
89	Neft Yağı
90	Yenilen ve içilen her türlü gıda ile meydana gelen zehirlenmeler
91	Et ve et ürünleri ile zehirlenmeler
92	Et suyu
93	Domuz eti
94	Dana veya koyun eti

95	Kümes hayvanları ile
96	Salam
97	Sosis
98	Süt ve süt ürünleri ile zehirlenmeler
99	Çiğ süt
100	Peynir
101	Krema
102	Dondurma
103	Yumurta
104	Kurutulmuş yiyecekler
105	Dondurulmuş gıdalar
106	Çiğ sebze meyve salatalar
107	Su ve buz
108	Deli Bal
109	Gıdalara bulaşmış ilaç ve kimyasal atıklar
110	Ticari ya da evde hazırlanmış konserve
111	Sucuk, jambon gibi vakumlu, tuzsuz ya da şekeriz ortamda depolanmış besinlerle
112	Halisünojenler
113	Etilen glikol
114	Bitkilerle Zehirlenmeler; Bitkilerin tedavi amacı ile, yanlışlıkla ya da özkıyım amacıyla yenmesi
115	Sobadan sızan odun, kömür
116	Fabrika gazları
117	Yangınlarda
118	Kötü baca sistemi olan yerlerle
119	Hava dolaşımının iyi olmadığı yerlerde

Ek:5 Antidot Listesi

- 1 Atropin
- 2 Difenhidramin
- 3 Hidroksikobalamin
- 4 İnsülin
- 5 Kalsiyum
- 6 Calcium Edtate De Sodium
- 7 Glukoz
- 8 Digoxin İmmune Spesifik Antikor
- 9 Digifab (Digoxin İmmune Fab)
- 10 Metilen Mavisi (10 Ml)
- 11 Etil Alkol (%10)
- 12 Dopamin
- 13 Dicobalt Edta (Kelocyanor) (6 Amp)
- 14 K1 Vitamini (Fitonadion)
- 15 Adrenalin (Epinefrin)
- 16 Penisillamin
- 17 Dmps (Dimercaptopropane-1-Sulfonate)
- 18 Botulismus Polivalan Antiserumu (Tip A. B Ve E)
- 19 Morfin
- 20 Dmsa (Dimercaptosuccinic Acid) Succimer
- 21 D-Penicilamin (50 Tablet. Kutu)
- 22 Benzodiazepinler
- 23 Pralidoksime Tuzları (2- Pam) (200 Mg 10 Amp)
- 24 Sodyum Nitroprussid
- 25 Dimercaprol (Bal) (British Anti-Lewisite)
- 26 Flumazenil
- 27 Fomepizol (4-Methypyrazole) (1kutu=5 Amp)
- 28 Deferoksamin (Desferrioksamin)
- 29 Lökovorin Kalsiyum (Kalsiyum Folinat)
- 30 Physostigmin Salicylat (5 Amp)
- 31 Nalokson
- 32 Fenitoin
- 33 Etanol
- 34 Haloperidol
- 35 Silibinin (4 Vialık Kit)
- 36 N-Asetilsistein (Nas)
- 37 Yılan Antivenomu
- 38 Piridoksin (B6 Vitamini)
- 39 Siyanür Antidot Kiti (Amil Nitrit. Sodyum Nitrit. Sodyum Thiosülfat) (Bir Hastalık Kit)
- 40 Akineton
- 41 Tiamin (B1 Vitamini)